

De Arc's Self-Determination Scale: Validatie van de Nederlandse vertaling

Froukje Snoeren
Universiteit Utrecht
3063062

Master Gehandicaptenzorg
Begeleiding: B.G.J. Nijhuis
Tweede beoordelaar: J.C.H. Douma

De Arc's Self-Determination Scale: Validatie van de Nederlandse vertaling

Abstract

Aim The objective of this study was to validate the Dutch translation of the American Arc's Self-Determination Scale for use at schools for children with intellectual disabilities and/or learning disabilities. The Arc's Self-Determination Scale consists of 72 items (4 characteristics) and was designed to (1) determine the level of a child's self-determination, and (2) determine strengths and weaknesses concerning a child's self-determination.

Method 211 students from 14 to 19 years old attending 6 schools for Special Education completed the translated version of the Self-Determination Scale. First a literature study was executed to determine the content validity. Then the data were analyzed in three different ways: (1) the Cronbach's alpha was calculated as a measure of internal reliability, (2) the test-retest reliability was analyzed using Pearson correlations and (3) a confirmative factor analysis (CFA) was conducted to determine construct validity.

Results The content validity of the Dutch translation turned out to be good. Overall acceptable internal reliability was found (ranging from .589 to .824). The test-retest reliability was good for the subscales Psychological Empowerment ($r=.781$) and Self-realization ($r=.741$). The subscales Autonomy and Self-Regulation had a low test-retest reliability ($r=.526$ and $r=.334$). The factor structure of the Dutch translation did match with the original version for Self-Realization, but not for the subscales Autonomy and Psychological Empowerment.

Conclusion The Dutch translation of the Arc's Self-Determination Scale proves to have good content validity and overall there's enough internal consistency. Construct validity wasn't confirmed for all subscales based on the CFA, but the factors did seem to be content based. More research is needed to determine the test-retest reliability of the Dutch translation.

Keywords Self-determination, Autonomy, Self-regulation, Psychological Empowerment, Self-realization, Validation

Inleiding

De adolescentie is een turbulente periode in de ontwikkeling van het kind, gekenmerkt door de groei naar onafhankelijkheid. Zelfbepaling is in deze periode van wezenlijk belang en draagt bij aan het ontwikkelen van een eigen identiteit (Field, Hoffman & Posch, 1997). De meeste mensen bezitten deze vaardigheden of verwerven ze tijdens de adolescentieperiode. Bij jongeren met een beperking is dat niet altijd het geval (Clark, Olympia, Jensen, Tuesday Heathfield & Jenson, 2004).

Daarnaast is het volgens Trainor (2005) en Wehmeyer (1995) zo dat veel jongeren met beperkingen nooit het ultieme voor hen haalbare niveau van zelfbepaling bereiken. Vaak blijven deze jongeren afhankelijk van hun verzorgers aangezien deze verzorgers, met alle beste bedoelingen, onafhankelijkheid en het zelf nemen van beslissingen voor de jongere uit handen nemen, in plaats van hen hierin te ondersteunen.

Het ontwikkelen van een zeker niveau van zelfbepaling is van belang. Uit onderzoek van Clark en anderen (2004) blijkt dat jongeren met een hoger niveau van zelfbepaling betere toekomstkansen hebben. Ze blijken minder kans te hebben op het ontwikkelen van psychiatrische problemen en gezondheidsklachten. Een hoger niveau van zelfbepaling correspondeert met betere schoolresultaten, doorstroom naar vervolgonderwijs, betere banen en een hogere kwaliteit van leven (Carter, Lane, Pierson & Glaeser, 2006; Eisenman & Tascione, 2002; Field ea, 1997; Murray, 2003; Palmer, Wehmeyer, Gipson & Agran, 2004; Price, Wolensky & Mulligan 2002; Trainor, 2007; Wehmeyer, 1995).

Zelfbepaling

Er zijn veel verschillende definities van zelfbepaling, maar ze benadrukken allen: keuze, controle en vrijheid (Field & Hoffman, 1997). In dit onderzoek wordt de volgende definitie van zelfbepaling gehanteerd: Zelfbepaling heeft betrekking op het recht en de vaardigheden van individuen om controle uit te oefenen over het eigen leven. Het individu moet de kans krijgen deze vaardigheden in te zetten, maar ook om ze verder te ontwikkelen (Wehmeyer, 2004). Het gaat hier dus om een combinatie van vaardigheden, kennis en overtuigingen, die de persoon in staat stellen tot doelgericht, zelfregulerend en autonoom gedrag (Test, Aspel & Everson, 2006; Wehmeyer, 2004). Zelfbepaling kan opgedeeld worden

in vier karakteristieken, namelijk: autonomie, zelfregulatie, psychologische zelfstandigheid en zelfrealisatie.

Autonomo gedrag wil zeggen dat iemand handelt conform zijn of haar eigen voorkeur, interesses en vaardigheden en dat deze persoon onafhankelijk van externe factoren handelt. Het gaat hierbij om vaardigheden zoals: keuzes maken, problemen oplossen, doelen bepalen (Soenens & Vansteenkiste, 2005; Wehmeyer, 1995).

Zelfregulatie heeft betrekking op de beslissing om te plannen, te doen, te evalueren en zonodig tot aanpassingen te komen. Hierbij kan men denken aan vaardigheden zoals zelfobservatie, zelfevaluatie, en het voor zichzelf opkomen (Price et al., 2002; Wehmeyer, 1995).

Psychologische zelfstandigheid kan gedefinieerd worden als het geloof controle te hebben over de situatie en de vaardigheden te bezitten die nodig zijn om een doel te bereiken met daarbij de verwachting dat het doel op succesvolle wijze gehaald zal worden omdat men vertrouwen heeft in de eigen vaardigheden. Voorbeelden van vaardigheden die hierbij aansluiten zijn: daadkracht en vertrouwen in jezelf (Price et al., 2002; Wehmeyer, 1995).

Tot slot, zelfrealisatie: dit kenmerk van zelfbepaling heeft betrekking op het inzicht in de eigen vaardigheden met betrekking tot sterke en zwakke kanten. De kennis over het eigen kunnen is gebaseerd op ervaringen en interacties met de omgeving. Vaardigheden als zelfbesef en zelfevaluatie sluiten hierbij aan (Eisenman & Tascione, 2002; Price, 2002; Wehmeyer, 1995).

Eerder onderzoek

Er is veel onderzoek verricht naar zelfbepaling bij jongeren met een beperking (Carter et al., 2006; Trainor, 2007).

In het onderzoek van Trainor (2007) wordt bijvoorbeeld het belang om jongeren met een leerstoornis bij zelfbepaling te ondersteunen benadrukt. Zij deed onderzoek bij vrouwen in de adolescentie met een minimum leeftijd van 16 jaar, naar het eigenlijke niveau van zelfbepaling en de mate waarin de jongeren zelf dachten zelfbepalend te zijn. Uit de resultaten bleek dat deze jongeren van zichzelf vinden dat zij zelfbepalend zijn, maar dat hun eigenlijke niveau van zelfbepaling lager uitvalt. De noodzakelijke vaardigheden en kennis voor zelfbepaling blijken bij deze jongeren onderontwikkeld. Beslissingen worden door deze

jongeren bijvoorbeeld genomen zonder vooraf een beeld te vormen van de consequenties van deze beslissingen. Door Carter en anderen (2006) wordt in een onderzoek naar de verschillen tussen adolescenten met leerproblemen en adolescenten met emotionele problemen tussen de 14 en 19 jaar, eenzelfde resultaat gevonden.

De praktijk

In de praktijk zijn het de vaardigheden ten aanzien van zelfbepaling die ontbreken en jongeren met een beperking worden niet altijd gestimuleerd tot actieve participatie (Trainor, 2005). Jongeren die aan een interventie gericht op het aanleren van zelfbepalingvaardigheden hebben deelgenomen, blijken daadwerkelijk hun vaardigheden op verschillende gebieden te vergroten, wat leidt tot betere scholingskansen en meer kans hun doelen te bereiken (Palmer et al., 2004).

Om een interventie gericht op het aanleren van zelfbepalingvaardigheden in te zetten voor jongeren met een beperking, is het van belang vooraf het niveau en de sterke en zwakke kanten van de jongere met betrekking tot zelfbepaling te meten. In Nederland is hiervoor momenteel geen instrument beschikbaar. Maar ook in Nederland komen er geluiden uit het werkveld omtrent het belang van het meten van zelfbepaling.

In de VS daarentegen, is de aandacht voor zelfbepaling onder andere weggelegd in de IDEA (Individuals with Disabilities Education Act), een Amerikaanse wet die betrekking heeft op interventies binnen onderwijs en andere instellingen die betrokken zijn bij mensen met een beperking. Deze wet beschrijft dat het noodzakelijk is om zelfbepaling te meten aan de hand van vragenlijsten die kwaliteiten en zwakheden in beeld kunnen brengen om aan de hand daarvan ondersteuning in te zetten. (Trainor, 2007).

Eén van de meest bekende meetinstrumenten om zelfbepaling te meten is de Amerikaanse Arc's Self-Determination Scale (Wehmeyer, 1995). Deze schaal is speciaal ontwikkeld voor jongeren tussen de 14 en 22 jaar met een licht verstandelijke beperking en leerproblemen. Het doel van de schaal is het in kaart brengen van kwaliteiten en zwakheden met betrekking tot zelfbepaling aan de hand van een zelfrapportage.

Het is van belang deze van oorsprong Amerikaanse schaal te vertalen en te valideren in Nederland, zodat het niveau van zelfbepaling ook in Nederland gemeten kan worden voor jongeren met een verstandelijke beperking en/of leerproblemen.

Huidig onderzoek

Dit onderzoek heeft als doel de Amerikaanse Arc's Self-Determination Scale te vertalen en te valideren voor toepassing in de Nederlandse populatie. De vraag die centraal staat in dit onderzoek is de volgende: In hoeverre is de Nederlandse vertaling van de Arc's Self-Determination Scale betrouwbaar en valide?

Deze vraag valt uiteen in 4 onderzoeksvragen:

1. In hoeverre is er bij de Nederlandse vertaling van de Arc's Self-Determination Scale sprake van inhoudsvaliditeit?
2. In hoeverre is er bij de Nederlandse vertaling van de Arc's Self-Determination Scale sprake van interne betrouwbaarheid?
3. In hoeverre is er bij de Nederlandse vertaling van de Arc's Self-Determination Scale sprake van test-hertestbetrouwbaarheid?
4. In hoeverre komt de factorstructuur van de Nederlandse vertaling van de Arc's Self-Determination Scale overeen met de factorstructuur van de oorspronkelijke schaal?

Bij de constructie van de oorspronkelijke, Amerikaanse schaal is validiteitsonderzoek verricht en is aangetoond dat de schaal betrouwbaar en valide is (Wehmeyer, 1995). De verwachting is dat de Nederlandse vertaling van de Arc's Self-Determination Scale, de zelfbepalingvragenlijst, ook betrouwbaar en valide zal zijn.

Methode

Participanten

Aan dit validiteitonderzoek hebben 211 jongeren met een licht verstandelijke beperking en/of leerproblemen deelgenomen. Deze groep jongeren is afkomstig van zes scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) in de regio Tilburg/Oisterwijk (provincie Noord-Brabant) die voor dit onderzoek toestemming hebben verleend. Alleen de praktijkgerichte leerweg heeft deelgenomen aan het onderzoek en de theoretische leerweg is buiten beschouwing gelaten, omdat geprobeerd is de onderzoeksgroep zoveel mogelijk overeen te laten komen met de groep leerlingen die in het Amerikaanse validiteitonderzoek hebben deelgenomen.

De scholen zijn uitgekozen op basis van een selecte, doelgerichte steekproef, namelijk jongeren in de leeftijd van 14 tot en met 22 jaar, met een licht verstandelijke beperking en/of

leerproblemen. In veel gevallen was daarnaast sprake van bijkomende problematiek, bijvoorbeeld ADHD, emotionele problematiek of een aan autisme verwante stoornis.

Er zijn twaalf scholen aangeschreven voor dit onderzoek. Door de beperkte hoeveelheid tijd die beschikbaar was voor de datacollectie, hebben de leerlingen van de eerste zes scholen die toestemming gaven voor deelname meegedaan aan het onderzoek. De jongeren uit de doelgroep die op de dag van het onderzoek op school aanwezig waren hebben de vragenlijst ingevuld. Daarnaast werden algemene gegevens verzameld, zoals: geslacht en leeftijd. Aanvullende gegevens, zoals IQ en een eventuele bijkomende beperking zijn zoveel mogelijk verkregen via de dossiers beschikbaar op de scholen. Het meest recente IQ is meegenomen in de onderzoeksgegevens. Verschillende IQ tests zijn gebruikt om het IQ te bepalen. De meest gebruikte tests waren de WISC-RN, de WISC-III en de NDT.

Aan het onderzoek hebben 120 (57%) jongens en 91 (43%) meisjes deelgenomen. De gemiddelde leeftijd is 15.45 jaar ($SD = 1.19$; Range = 14 t/m 19 jaar). Hierbij moet worden opgemerkt dat in het Amerikaanse onderzoek de gemiddelde leeftijd hoger lag ($M = 17.08$; $sd = 1.99$) met een range van 14 tot 22 jaar. Daarnaast is, op basis van de IQ gegevens uit het dossier, bekeken hoeveel jongeren een licht verstandelijk beperking hadden volgens de DSM IV criteria. Vierendertig procent ($n = 71$) van de jongeren had een IQ lager dan 70 en viel dus in de groep jongeren met een licht verstandelijke beperking. Zesenvijftig procent ($n = 119$) van de jongeren had een IQ van boven de 70. Van 21 jongeren (10%) zijn de IQ gegevens onbekend. Van de steekproef in het Amerikaanse onderzoek zijn geen IQ gegevens bekend.

Tot slot is in het dossier gezocht naar een eventuele bijkomende beperking van de jongeren om een beter beeld te krijgen van de onderzochte steekproef. Bij 15% van de jongeren werd geen bijkomende beperking gerapporteerd. Bij 29% was sprake van internaliserende problematiek (vb. depressie, posttraumatische stressstoornis, hechtingsstoornis enz.), 27% had te maken met externaliserende problematiek (vb. ADHD, ODD, gedragsstoornis enz.), bij 16% van de jongeren was sprake van een vorm van autisme en 10% van de jongeren had te kampen met een lichamelijke beperking. Van acht jongeren (4%) was niet bekend of er sprake was van een bijkomende beperking.

Omdat meerdere scholen in de omgeving Tilburg/ Oisterwijk aan het validiteitonderzoek hebben deelgenomen, mag ervan uitgegaan worden dat deze steekproef representatief is voor de Nederlandse populatie jongeren tussen de 14 en 19 jaar, met een

verstandelijke beperking en/of leerproblemen en bijkomende andere problematiek, schoolgaand binnen het VSO.

Zelfbepalingvragenlijst

De zelfbepalingvragenlijst is een letterlijke vertaling van de Arc's Self-Determination Scale, geconstrueerd door Wehmeyer (1995). Deze vragenlijst is ontwikkeld met als doel het evalueren van sterke en zwakke kanten met betrekking tot zelfbepaling en het evalueren van behandel-effecten hieromtrent. Het betreft een zelfrapportage, bestaande uit 72 items, die informatie verstrekt over zelfbepaling. De vragenlijst is opgebouwd uit vier afzonderlijke subschalen. Iedere subschaal heeft betrekking op één van de vier karakteristieken waaruit zelfbepaling kan worden opgebouwd: autonomie, zelfregulatie, psychologische zelfstandigheid en zelfrealisatie. Voor ieder van de vier karakteristieken wordt een score berekend door de op die subschaal behaalde punten bij elkaar op te tellen. Daarnaast wordt een totale score voor zelfbepaling berekend, waarbij een hogere score correspondeert met een hoger niveau van zelfbepaling.

De structuur van de vragenlijst is als volgt: de eerste subschaal, autonomie, bestaat uit 32 stellingen die beantwoord worden op basis van een vierpuntschaal (niet, soms, meestal, altijd). Subschaal 2, zelfregulatie, bestaat uit twee delen: zes open vragen, waarbij een middenstuk tussen een begin en eind moet worden ingevuld en drie vragen met betrekking tot toekomstplannen. De antwoorden worden gescoord door degene die de vragenlijst heeft afgenomen en hieraan wordt een score van nul (laag niveau van zelfregulatie) tot drie (hoog niveau van zelfregulatie) toegekend. Subschaal 3 gaat over psychologische zelfstandigheid. De jongere dient hier uit twee stellingen te kiezen, welke stelling het beste bij hem/haar past. Bij subschaal 4, zelfrealisatie, worden tot slot stellingen voorgelegd waarbij de jongere aangeeft of hij/zij het hiermee wel of niet eens is. In tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken van de verschillende subschalen opgenomen.

De Arc's Self-Determination Scale is ontwikkeld voor jongeren met een licht verstandelijke beperking en/of leerproblemen in de leeftijd van 14 tot en met 22 jaar en is in de Verenigde Staten genormeerd op basis van 500 ingevulde zelfrapportage vragenlijsten van jongeren uit vijf verschillende staten. Voor deze normering is de vragenlijst afgenomen bij zowel studenten mét als zonder beperking (21%). Het merendeel van de studenten met

beperking had een licht verstandelijke beperking (39%) en/of leerproblemen (32%) maar ook jongeren met andere problemen zijn in de normgroepen opgenomen, zoals jongeren met emotionele problemen (3%), autisme (1%), of spraakproblematiek (1%). Er was sprake van jongeren met verschillende etnische achtergronden (Wehmeyer, 1995).

De vragenlijst is betrouwbaar en valide gebleken voor kinderen met leerproblemen en/of een licht verstandelijke beperking (Wehmeyer, 1995).

Tabel 1

Beschrijvende statistieken van de zelfbepalingvragenlijst op subschaalniveau van de gehele onderzoekspopulatie (n=211)

Karakteristieken	<i>M</i>	<i>SD</i>	Minimum	Maximum	N items
Autonomie	56.49	12.34	20.00	90.00	32
Zelfregulatie	7.62	4.35	0.00	18.00	9
Psychologische Zelfstandigheid	12.76	2.53	4.00	16.00	16
Zelfrealisatie	4.48	2.71	0.00	13.00	15
Zelfbepaling*	81.37	14.51	37.00	115.00	72

* Zelfbepaling: de totale scores van de alle vier de karakteristieken

Procedure

Alvorens de vragenlijst kon worden afgenomen, is de Amerikaanse Arc's Self-Determination Scale door twee personen onafhankelijk van elkaar naar het Nederlands vertaald. De verschillen tussen de twee vertalingen zijn besproken en nadat de twee personen consensus hebben bereikt is een conceptversie van de Nederlandse vertaling vastgesteld. Een 'native speaker' heeft deze Nederlandse conceptversie terugvertaald naar het Engels en deze versie is vergeleken met de originele Amerikaanse versie. Omdat er geen grote verschillen waren is de definitieve Nederlandse zelfbepalingvragenlijst opgesteld.

Vervolgens is een brief opgesteld en aan verschillende scholen in de omgeving Tilburg/ Oisterwijk gestuurd, met de vraag of zij wilden deelnemen aan dit validiteitonderzoek. Ongeveer een week na het versturen van de brief is telefonisch contact geweest met de scholen om het antwoord hieromtrent te vernemen. Een onderzoeker is langs

geweest bij de eerste zes scholen die toestemming gaven, om de vragenlijst bij de jongeren af te nemen.

Op een aantal scholen kon de vragenlijst klassikaal worden afgenomen. Op deze scholen zaten vooral leerlingen met leerproblemen, zonder verstandelijke beperking. Alle jongeren die op dat moment aanwezig waren hebben de vragenlijst veelal zelfstandig ingevuld. De leerlingen werd de mogelijkheid geboden om tijdens het invullen van de vragenlijst aan de onderzoeker en/of klassenleiding vragen te stellen. Op de scholen waar voornamelijk leerlingen onderwijs volgden met een verstandelijke beperking, zijn de aanwezige leerlingen in groepjes van twee tot vier leerlingen per keer uit de klassensituatie gehaald om de vragenlijst met wat extra ondersteuning van de onderzoeker in te vullen.

Ook is de inhoudsvaliditeit van de Nederlandse vertaling onderzocht. Voor het bepalen van de inhoudsvaliditeit zijn definities van zelfbepaling en de onderliggende karakteristieken geanalyseerd. De definities waren afkomstig uit 24 artikelen. In twee in de sociale wetenschappen vooraanstaande zoekmachines is gezocht naar artikelen die informatie bevatten over de vier karakteristieken van zelfbepaling: autonomie, zelfregulatie, psychologische zelfstandigheid en zelfrealisatie.

Na de afname van de vragenlijsten zijn alle scores ingevoerd in SPSS voor verdere analyse, waarbij de interne betrouwbaarheid, de test-hertestbetrouwbaarheid en de begripsvaliditeit zijn onderzocht. Voor het bepalen van de test-hertestbetrouwbaarheid hebben 29 jongeren (13,74 %) de vragenlijst twee maal ingevuld met een tussenperiode van acht weken. Het ging om de leerlingen van P.I. School Hondsborg te Oisterwijk. Een school voor jongeren met een verstandelijke beperking en bijkomende psychiatrische problematiek.

Data-analyse

De vraagstelling behorende bij dit onderzoek wordt beantwoord aan de hand van vier onderzoeksvragen. Per onderzoeksvraag worden de data op een andere manier geanalyseerd.

Inhoudsvaliditeit

De inhoudsvaliditeit van de Nederlandse vertaling van de Arc's Self-Determination Scale is bepaald om te bekijken of de vragen waaruit de zelfbepalingvragenlijst is opgebouwd een theoretische basis hebben die aansluit bij de vier afzonderlijke karakteristieken

(autonomie, zelfregulatie, psychologische zelfstandigheid en zelfrealisatie). De afzonderlijke vragen moeten inhoudelijk aansluiten bij de in de literatuur gevonden definities van de karakteristieken. Als blijkt dat de meerderheid van de begrippen voortkomend uit de verschillende definities wordt bevraagd in de zelfbepalingvragenlijst, mag men ervan uitgaan dat de zelfbepalingvragenlijst inhoudsvalide is.

De inhoudsvaliditeit is onderzocht aan de hand van een literatuurstudie. Via de zoekmachines Scopus en Omega, en op de website van het Nederlandse wetenschappelijk tijdschrift 'Kind en Adolescent' is gezocht naar artikelen van na 1997 waarin minimaal de vier karakteristieken autonomie, zelfregulatie, psychologische zelfstandigheid en zelfrealisatie onderbouwd zijn met definities.

Eerst zijn alle vier de karakteristieken één voor één in het Engels ingevuld met daarbij de term 'self-determination'. Deze zoekmethode leverde betrekkelijk weinig bruikbaar resultaat op ('autonomy and self-determination' 402 resultaten; 'self-regulation and self-determination' 32 resultaten; 'psychological empowerment and self-determination' 16 resultaten; 'self-realization and self-determination' 7 resultaten). In veel artikelen werd geen definitie van de karakteristieken gegeven en dus zijn vervolgens de vier karakteristieken wederom in het Engels als zoekterm ingevuld samen met de term 'definition'. Dit leidde wel tot artikelen die een definitie gaven van de karakteristieken ('autonomy and definition' 250 resultaten; 'self-regulation and definition' 38 resultaten; 'psychological empowerment and definition' 6 resultaten; 'self-realization and definition' 8 resultaten).

Bij het zoeken op de website van het tijdschrift 'Kind en Adolescent' is gezocht in het archief van het tijdschrift op basis van dezelfde hierboven genoemde criteria. Hierbij zijn alle karakteristieken één voor één in het Nederlands ingevoerd (zonder andere zoektermen).

De gevonden artikelen zijn bekeken en de artikelen die betrekking hadden op één van de vier karakteristieken én een definitie gaven zijn geselecteerd voor de analyse ten behoeve van de inhoudsvaliditeit. Vierentwintig artikelen bleven over voor deze nadere analyse.

Interne betrouwbaarheid

Om de interne betrouwbaarheid te bepalen, namelijk om te bekijken of alle vragen die opgenomen zijn in de vragenlijst of onder één van de karakteristieken ook daadwerkelijk informatie geeft over dat begrip, is de Cronbach's alpha berekend. De interne

betrouwbaarheid is bekeken voor zowel de gehele steekproef als voor de groep ‘jongeren met een licht verstandelijke beperking ($IQ \leq 70$)’ en de groep ‘jongeren met leerproblemen zonder licht verstandelijke beperking ($IQ > 70$)’ apart. Voor de karakteristieken Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie moet voorafgaand aan de analyse worden gecontroleerd of de items een discriminerend vermogen hebben, aangezien dit dichotome variabelen zijn.

Bij een Cronbach’s alpha hoger dan .60 is er sprake van voldoende interne betrouwbaarheid. Bij een Cronbach’s alpha hoger dan .70 spreekt men van een goede interne betrouwbaarheid (COTAN, 2004).

Test-hertestbetrouwbaarheid

Vervolgens wordt de test-hertestbetrouwbaarheid bekeken om te bepalen of de vragenlijst steeds dezelfde begrippen bevraagt als de lijst meerdere keren wordt ingevuld. De hertest is slechts afgenomen op één van de zes scholen die heeft deelgenomen. De aanwezige jongeren op deze school hebben de zelfbepalingvragenlijst twee keer ingevuld en de resultaten van het eerste en het tweede testmoment worden met elkaar vergeleken op basis van een correlatieonderzoek. Voor alle karakteristieken wordt de Pearson correlatie berekend. Hoe hoger de correlatie tussen de testcores, des te hoger is de test-hertestbetrouwbaarheid van de vragenlijst.

Om een ‘voldoende’ classificatie te krijgen, moet een minimum correlatiescore van .60 behaald worden. Bij een correlatiecoëfficiënt hoger dan .70 kan van een ‘goede’ test-hertestbetrouwbaarheid worden gesproken (COTAN, 2004).

Factorstructuur

Om de begripsvaliditeit van de Nederlandse zelfbepalingvragenlijst te onderzoeken, wordt tot slot bekeken in hoeverre de factorstructuur van de Nederlandse zelfbepalingvragenlijst overeenkomt met de oorspronkelijke Amerikaanse vragenlijst.

Om een vergelijking te maken tussen de factorstructuur van de oorspronkelijke Arc’s Self-Determination Scale en de Nederlandse zelfbepalingvragenlijst zal in dit onderzoek de oorspronkelijke factoranalyse, zoals uitgevoerd op de Amerikaanse data, letterlijk herhaald worden op de data verzameld in de Nederlandse populatie. Omdat de vragenlijst is opgebouwd uit vier afzonderlijke onderdelen, de subschalen, is de oorspronkelijke

factoranalyse op ieder van deze subschalen uitgevoerd. Wehmeyer (1995) heeft aan de hand van de factoranalyse onderzocht of de inhoudelijke basis waarop elk van de vier karakteristieken werd gebaseerd, kon worden terug gevonden in de factoren.

Het karakteristiek Zelfregulatie leent zich volgens Wehmeyer (1995) niet voor de factoranalyse. Hij geeft hiervoor geen reden. In het huidige onderzoek is daardoor voor de andere drie karakteristieken per karakteristiek een factoranalyse (Confirmatory Factor Analysis) uitgevoerd. Het is niet wenselijk om een factoranalyse uit te voeren op dichotome variabelen, maar om het mogelijk te maken de factorstructuur van de karakteristieken Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie op de huidige en de oorspronkelijke vragenlijst te vergelijken, is ervoor gekozen om de factoranalyse toch uit te voeren.

In Amerika zijn per karakteristiek de items destijds teruggebracht naar factoren aan de hand van de 'Principal components analysis'. Factoren met een eigenwaarde groter dan 1.0 zijn nader geanalyseerd. Deze factoren zijn aan de 'Varimax' rotatie onderworpen. Vervolgens is bekeken op welke van de factoren de vragen het hoogste laadden (de hoogste score behaalden). Op grond hiervan kan een uitspraak worden gedaan over de betekenis van de factoren en kan worden onderzocht of de inhoudelijke basis waarop de vier karakteristieken zijn gebaseerd in de factoren kan worden teruggevonden. Het criterium om onder een van de factoren te worden ingedeeld, was een lading van minimaal .30. Wehmeyer (1995) heeft in zijn analyse het volgende criterium gehanteerd: minimaal drie vragen moeten hoog laden op een factor om de factor op te kunnen nemen in de factorstructuur.

Het aantal factoren dat bij de oorspronkelijke factoranalyse overbleef voor analyse na rotatie is bij de huidige factoranalyse ingevoerd. Vervolgens is gekeken of de vragen die naar aanleiding hiervan volgens de oorspronkelijke analyse aan één van de factoren kon worden toegekend, ook bij deze factoranalyse aan dezelfde factoren worden toegekend. Als de vragen van de factoranalyse op Nederlandse data hoog laden op dezelfde factoren als bij de Amerikaanse factoranalyse, dan mag geconcludeerd worden dat de factorstructuur van de Nederlandse zelfbepalingvragenlijst voldoende overeenkomt met de factorstructuur van de Arc's Self-Determination Scale.

Resultaten

Inhoudsvaliditeit van de zelfbepalingvragenlijst

De literatuurstudie resulteerde in 24 bruikbare artikelen. Zes artikelen hadden betrekking op Autonomie, zes op Zelfregulatie, zeven op Psychologische zelfstandigheid en vier artikelen hadden betrekking op Zelfrealisatie. Daarnaast was er één artikel dat een definitie gaf voor alle vier de karakteristieken. Per karakteristiek is een tabel opgesteld om de gevonden definities nader te bekijken, aangezien iedere auteur een eigen definitie geeft en de definities van de verschillende auteurs uiteen liepen (zie appendix A: tabel A1, A2, A3 en A4). Alle begrippen/onderdelen die in de gevonden definities voorkomen zijn hierin onder elkaar gezet. Vervolgens is bekeken of deze begrippen bevraagd worden in de zelfbepalingvragenlijst en zo ja, met welke vragen uit de vragenlijst deze begrippen corresponderen.

Voor het karakteristiek Autonomie (Appendix A, tabel A1) komen in de definities verschillende begrippen vaker voor, zoals ‘onafhankelijkheid’ of ‘keuzes maken’ en ‘beslissingen nemen’. In totaal kunnen de definities worden opgedeeld in dertien verschillende begrippen/onderdelen. De verschillende begrippen bleken allemaal op één na bevraagd te worden in de zelfbepalingvragenlijst. Alleen vragen over het ‘zich losmaken van de ouders’ komen in de zelfbepalingvragenlijst niet voor.

De definities uit de zeven artikelen over het karakteristiek Zelfregulatie kunnen worden opgesplitst in vijftien verschillende begrippen/onderdelen. Een analyse laat zien dat de onderdelen ‘zelfinstructie’ en ‘het reflecteren op feedback uit de omgeving’ niet bevraagd worden in de zelfbepalingvragenlijst. Naar alle andere begrippen uit de gevonden definities wordt wel gevraagd in de vragenlijst (Appendix A, tabel A2).

Uit de gevonden definities met betrekking tot de Psychologische Zelfstandigheid komen veertien verschillende begrippen voort. De begrippen waarnaar in de vragenlijst niet wordt gevraagd zijn: intrinsieke motivatie, het gevoel hebben een bijdrage te leveren, het bewust zijn van de waarde voor jezelf en de betekenis voor jezelf. Dit zijn begrippen die allen voortkomen uit één van de acht gevonden artikelen (Appendix A, tabel A3).

Bij de analyse van het karakteristiek Zelfrealisatie valt op dat slechts het ‘nastreven van de eigen doelen’ niet in de vragenlijst wordt bevraagd. De andere begrippen (n= 10, zie

Appendix A, tabel A4) voortkomend uit de definities van de vijf gevonden artikelen komen wel voor in de zelfbepalingvragenlijst.

Interne betrouwbaarheid van de zelfbepalingvragenlijst

Om de interne betrouwbaarheid van de zelfbepalingvragenlijst te meten wordt de Cronbach's alpha berekend (tabel 2).

Tabel 2

Interne Betrouwbaarheid op de vier karakteristieken van de zelfbepalingvragenlijst

	Hele groep	≤ 70	> 70
N	211	71	119
Autonomie	.824	.840	.818
Zelfregulatie	.693	.667	.689
Psychologische Zelfstandigheid*	.661	.605	.644
Zelfrealisatie*	.589	.295	.716

* Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie zijn dichotome variabelen. Bij deze karakteristieken is voorafgaand aan de analyse de Cochran's Q berekend om te controleren of deze items wel discrimineren. De Cochran's Q was significant ($p < .000$) voor alle analyses en dus kan aangenomen worden dat de items een discriminerend vermogen hebben.

Bij het karakteristiek Autonomie is sprake van een 'goede' interne betrouwbaarheid voor alle onderzochte groepen. De karakteristieken Zelfregulatie en Psychologische Zelfstandigheid zijn beide 'voldoende' intern betrouwbaar voor alle onderzochte groepen. De Cronbach's alpha voor de hele steekproef op Zelfrealisatie blijkt net niet voldoende te zijn. Voor de groep jongeren met leerproblemen is er sprake van een 'goede' interne betrouwbaarheid voor de jongeren in de groep 'leerproblemen'. De subschaal Zelfrealisatie is 'onvoldoende' intern betrouwbaar voor de jongeren met een licht verstandelijke beperking

Tussen de groepen 'jongeren met een licht verstandelijke beperking' en 'jongeren met leerproblemen' zijn slechts minimale verschillen ten aanzien van de mate van interne betrouwbaarheid. Het enige opvallende verschil is waar te nemen op het karakteristiek Zelfrealisatie.

Om de resultaten van de zelfbepalingvragenlijst te kunnen vergelijken met de resultaten op interne betrouwbaarheid van de oorspronkelijke Arc's Self-Determination Scale,

is naast de Cronbach's alpha per karakteristiek ook de Cronbach's alpha voor de gehele zelfbepalingvragenlijst, de vier karakteristieken samen, berekend. De zelfbepalingvragenlijst is 'goed' intern betrouwbaar op zowel de gehele steekproef (Cronbach's $\alpha = .802$) als op de 2 afzonderlijke groepen ('licht verstandelijk beperkt' Cronbach's $\alpha = .801$; 'leerproblemen' Cronbach's $\alpha = .805$).

Test-hertestbetrouwbaarheid van de zelfbepalingvragenlijst

In tabel 3 zijn de beschrijvende statistieken voor de beide testmomenten opgenomen en worden de correlaties tussen de twee meetmomenten bekeken.

Tabel 3

Beschrijvende statistieken test-hertest, van de vier karakteristieken van de zelfbepalingvragenlijst en de vragenlijst als geheel

	N	M (1)*	SD (1)*	M (2)*	SD (2)*
Autonomie	29	62.07	11.29	64.14	16.12
Zelfregulatie	29	10.41	4.45	8.45	4.20
Psychologische Zelfstandigheid	27	12.23	3.04	12.37	2.99
Zelfrealisatie	28	4.96	2.68	4.54	3.09
Zelfbepaling	26	90.31	13.50	89.54	17.94

* (1): eerste testmoment en (2): hertest moment

De Pearson correlatie op het karakteristiek Autonomie is .526. Volgens de COTAN (2004) betreft dit een net 'onvoldoende' score. Voor het karakteristiek Zelfregulatie is de test-hertestbetrouwbaarheid 'onvoldoende' ($r = .334$). De correlatiescores voor de karakteristieken Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie bedragen respectievelijk .781 en .741 en zijn daarmee 'goed' test-hertestbetrouwbaar te noemen (COTAN, 2004). Dit wil zeggen dat op beide meetmomenten de vragen op dezelfde wijze worden geïnterpreteerd en beantwoord en dat dus steeds hetzelfde begrip wordt gemeten.

De correlatie tussen beide meetmomenten voor de gehele zelfbepalingvragenlijst bedraagt .635 en de vragenlijst is daarmee 'voldoende' test-hertestbetrouwbaar te noemen.

Factorstructuur van de zelfbepalingvragenlijst

Omdat de zelfbepalingvragenlijst is opgebouwd uit vier afzonderlijke subschalen is per subschaal te factorstructuur bekeken. In de eerste plaats is een factoranalyse uitgevoerd voor het karakteristiek Autonomie. Dit resulteerde in elf factoren met een eigenwaarde groter dan 1.0 (60% verklaarde variantie), in vergelijking tot de zeven oorspronkelijke factoren (52% verklaarde variantie) in de studie van Wehmeyer (1995). De oorspronkelijke factoranalyse resulteerde uiteindelijk in vijf factoren voor nadere analyse, die in de huidige factoranalyse 39% van de variantie verklaren. Per vraag is bekeken of deze het hoogst laadt op de oorspronkelijke factor.

Bij de factoranalyse door Wehmeyer (1995) waren er twee vragen waarvan de itemcorrelatie op geen van de factoren hoog genoeg was ($< .30$) om in de factorstructuur te worden opgenomen (deze vragen zijn wel opgenomen in de Amerikaanse vragenlijst). Van de resterende 30 vragen waren er 11 (37%) die op beide analyses het hoogst laadden op dezelfde factor. Negentien vragen laadden bij de huidige factoranalyse het hoogst op een andere factor.

De vragen behorende bij factor I van de subschaal Autonomie komen voor beide factoranalyses overeen. Op factor II zijn er drie vragen (van de negen) die volgens beide analyses aan deze factor kunnen worden toegekend. Als de factorstructuur van de factoren III, IV en V nader worden bekeken, blijkt dat geen enkele vraag op bij beide factoranalyses aan dezelfde factor kan worden toegekend (Appendix B, tabel B1 en B2).

Voor het karakteristiek Psychologische Zelfstandigheid zijn in de huidige factoranalyse zes factoren gevonden met een eigenwaarde hoger dan 1.0, in tegenstelling tot de oorspronkelijke vijf factoren (61% verklaarde variantie). Drie factoren (40% verklaarde variantie in de huidige analyse) zijn naar aanleiding van de Amerikaanse resultaten ingevoerd voor verdere analyse.

Op het karakteristiek Psychologische Zelfstandigheid was volgens Wehmeyer (1995) sprake van vier vragen die op basis van een te lage itemcorrelatie op alle factoren niet aan een factor konden worden toegekend. Vijf van de 12 overgebleven vragen (42%) worden bij zowel de huidige als de oorspronkelijke analyse aan dezelfde factor toegekend. Eén overeenkomstige vraag is te vinden op factor I en er zijn twee overeenkomsten op de factoren II en III. Alle andere vragen (33%) worden aan verschillende factoren toegekend (Appendix B, tabel B3 en B4).

De factoranalyse uitgevoerd voor het karakteristiek Zelfrealisatie resulteerde in vijf factoren met een eigenwaarde hoger dan 1.0 (51% verklaarde variantie), dit in vergelijking tot de oorspronkelijke vijf factoren (49% verklaarde variantie). Volgens de Amerikaanse factoranalyse bleven twee factoren over voor verdere analyse (28% verklaarde variantie in de huidige analyse).

Zeven vragen behorende tot de subschaal Zelfrealisatie werden volgens Wehmeyer (1995) niet aan één van de twee factoren toegekend. Na vergelijking van de resultaten blijken op één na alle overgebleven vragen in beide analyses hoog te laden op dezelfde factor (89%). De factorstructuur van de subschaal Zelfrealisatie van de Arc's Self-Determination Scale en de factorstructuur van het karakteristiek Zelfrealisatie van de Nederlandse zelfbepalingvragenlijst komen overeen (Appendix B, tabel B5 en B6).

Conclusie en Discussie

Het doel van het huidige onderzoek was te bekijken of de Nederlandse versie van de Arc's Self-Determination Scale, de zelfbepalingvragenlijst, betrouwbaar en valide is. Om deze vraag te beantwoorden is onderzoek gedaan naar de inhoudsvaliditeit, de interne betrouwbaarheid, de test-hertestbetrouwbaarheid en de factorstructuur (begripsvaliditeit) van de zelfbepalingvragenlijst.

Inhoudsvaliditeit

Op basis van de literatuurstudie naar de inhoudsvaliditeit van de zelfbepalingvragenlijst kan geconcludeerd worden dat deze vragenlijst voldoende inhoudsvalide is. Bijna alle begrippen die naar voren zijn gekomen in de definities van de vier karakteristieken Autonomie, Zelfregulatie, Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie, worden bevraagd in de zelfbepalingvragenlijst. De vragen waaruit de zelfbepalingvragenlijst is opgebouwd hebben een goede of voldoende theoretische basis. Omdat aan bijna alle begrippen uitvoerig aandacht wordt besteed in de vragenlijst ontstaat er door het afnemen van de zelfbepalingvragenlijst een goed beeld van sterke en zwakke punten van de leerlingen op de verschillende onderdelen van zelfbepaling.

Echter enkele begrippen uit de definities, zoals 'het nastreven van doelen' bij het karakteristiek Zelfrealisatie of 'intrinsieke motivatie' bij Psychologische Zelfstandigheid,

worden niet bevraagd in de zelfbepalingvragenlijst. Het zou wenselijk zijn enkele vragen aan de zelfbepalingvragenlijst toe te voegen die betrekking hebben op de begrippen uit de gevonden definities die niet worden bevraagd.

Interne Betrouwbaarheid

De Nederlandse vertaling van de Arc's Self-determination Scale is 'voldoende tot goed' intern betrouwbaar voor de karakteristieken Autonomie, Zelfregulatie en Psychologische Zelfstandigheid. Het karakteristiek Zelfrealisatie is net onvoldoende intern betrouwbaar.

Wehmeyer (1995) brengt in zijn onderzoek naar de betrouwbaarheid en validiteit van de vragenlijst geen onderscheid aan tussen groepen gebaseerd op IQ. Uit het huidige onderzoek komt echter naar voren dat de groep 'jongeren met een licht verstandelijke beperking' voor de subschaal Zelfrealisatie aanzienlijk lager scoren op interne betrouwbaarheid, dan de groep 'jongeren met leerproblemen'. Een reden hiervoor zou kunnen zijn dat het voor jongeren met een licht verstandelijke beperking moeilijker is om vragen te beantwoorden met betrekking tot gedachten, gevoelens en perceptie dan voor jongeren zonder licht verstandelijke beperking (Wicks-Nelson & Israel, 2006). Verondersteld wordt dat de lage Cronbach's alpha voor de groep 'licht verstandelijk gehandicapte jongeren' op het onderdeel Zelfrealisatie een aandeel heeft in de net onvoldoende score van de gehele steekproef.

In de interpretatie van de subschaal Zelfrealisatie moet voorzichtigheid worden betracht. Dit karakteristiek is slechts betrouwbaar gebleken voor jongeren met leerproblemen. Voor deze groep jongeren zal het onderdeel Zelfrealisatie van de zelfbepalingvragenlijst een betrouwbaar beeld geven van de sterke en zwakke kanten van de jongere. In het geval van 'jongeren met een licht verstandelijke beperking' moet er, op basis van de huidige resultaten, in de interpretatie van de vragenlijst rekening mee worden gehouden dat deze niet per definitie betrouwbaar zullen zijn. Om dit probleem te ondervangen bij gebruik van de zelfbepalingvragenlijst in de praktijk, wordt aanbevolen dit onderdeel samen met de jongere in te vullen. Ten eerste kan op deze manier meer inzicht worden verkregen in het denken van de jongere met betrekking tot deze onderwerpen en ten tweede biedt dat de mogelijkheid vragen nader toe te lichten of, in geval van een onduidelijk antwoord, door te vragen.

Terugkijkend op de resultaten mag geconcludeerd worden dat zowel de zelfbepalingvragenlijst in zijn geheel als de drie karakteristieken Autonomie, Zelfregulatie en Psychologische zelfstandigheid intern betrouwbaar zijn. In de praktijk betekent dit dat als de zelfbepalingvragenlijst wordt afgenomen, er inhoudelijk informatie wordt verzameld met betrekking tot zelfbepaling. Op basis van de vragen van de zelfbepalingvragenlijst kan een goed beeld worden gevormd van zowel zelfbepaling als begrip als van de karakteristieken Autonomie, Zelfregulatie en Psychologische Zelfstandigheid afzonderlijk.

Als de resultaten van de Nederlandse zelfbepalingvragenlijst worden vergeleken met de resultaten wat betreft de interne betrouwbaarheid van de Amerikaanse Arc's Self-Determination Scale, kan worden opgemerkt dat de interne betrouwbaarheid van de Nederlandse vertaling in grote lijnen vergelijkbaar is met die van de Amerikaanse versie. Ook daar is opvallend dat het karakteristiek Zelfrealisatie de zwakste score behaalt wat betreft de interne betrouwbaarheid. (Autonomie .90; Psychologische Zelfstandigheid .73; Zelfrealisatie .62; gehele vragenlijst .90, Wehmeyer, 1995).

Test-hertestbetrouwbaarheid

Autonomie en Zelfregulatie blijken over 'onvoldoende' test-hertestbetrouwbaarheid te beschikken. De karakteristieken Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie beschikken over een 'goede' test-hertestbetrouwbaarheid. De totale zelfbepalingvragenlijst heeft een 'voldoende' test-hertestbetrouwbaarheid.

Voor een mogelijke verklaring voor het feit dat Autonomie onvoldoende test-hertest betrouwbaar is en de karakteristieken Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie wel 'goed' test-hertest betrouwbaar zijn, zou gekeken kunnen worden naar de vaardigheden die passen bij de afzonderlijke karakteristieken. Het karakteristiek Psychologische Zelfstandigheid heeft betrekking op het geloven in de eigen vaardigheden, het geloven in goede resultaten en de gevoelens ten opzichte van de toekomst (Corsun & Enz, 1999; Hochwalder & Brucefors, 2005; Liden, Wayne & Sparowe, 2000; Siegall & Gardner, 2000). Bij Zelfrealisatie gaat het om de kennis met betrekking tot de eigen kwaliteiten en beperkingen en om de acceptatie hiervan (Eisenman & Tascione, 2002; Miquelon & Vallerand, 2006). Bij zowel het karakteristiek Psychologische Zelfstandigheid, als bij het karakteristiek Zelfrealisatie gaat het om de mening van de jongere met betrekking tot de eigen

vaardigheden en kennis waarover hij/zij wel of niet beschikt. Het gaat om kennis en vaardigheden die relatief stabiel te noemen zijn en daarom over een periode van acht weken weinig zullen veranderen.

Vaardigheden passend bij het karakteristiek Autonomie daarentegen, zijn wel onderhevig aan verandering alsmede de gemoedstoestand waarin de jongere op het moment waarop de vragenlijst wordt ingevuld verkeert. Bij Autonomie gaat het om het gevoel keuze te hebben en initiatief te kunnen nemen en om het gevoel onafhankelijk van anderen te kunnen functioneren (Price, Wolensky & Mulligan, 2002; Verschueren, 2005; Veronneau, Koestner & Abela, 2005). Er worden bijvoorbeeld vragen gesteld of de jongere weet wat voor beroep bij of zij ambieert, of de jongere zelfstandig tijd doorbrengt in het winkelcentrum of veel naar de bioscoop gaat. Dit zijn allemaal zaken die gemakkelijker veranderen over een periode van acht weken tijd. Samengevat komt het erop neer dat de vaardigheden passend bij de karakteristieken Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie aan minder verandering onderhevig zijn dan de vaardigheden die passen bij het karakteristiek Autonomie wat van invloed zou kunnen zijn op de resultaten met betrekking tot de test-hertestbetrouwbaarheid.

Een verklaring voor het feit dat voor het karakteristiek Zelfregulatie 'onvoldoende' resultaten zijn gevonden met betrekking tot de test-hertestbetrouwbaarheid, kan zijn dat het bij zelfregulatie gaat om onder andere doelgericht gedrag, om zelfreflectie en om het reguleren van het eigen gedrag en het aanpassen aan de omstandigheden (Van Aken, 2002; Boekaerts, Maes & Karoly, 2005; Moilanen, 2007). Dit zijn vaardigheden die moeilijk zijn voor jongeren op P.I. School Hondsborg. De hertest is alleen op P.I. School Hondsborg afgenomen. Deze groep jongeren is gekozen voor de test-hertest omdat de onderzoeker op deze school werkzaam is. Jongeren op de P.I. School wonen intern op het Instituut De Hondsborg. Vaak hebben de jongeren binnen deze doelgroep (verstandelijk beperkt en bijkomende psychiatrische problematiek) naast hun cognitieve beperking, gedragsproblemen en problemen op sociaal-emotioneel gebied. Het niet kunnen reflecteren op jezelf en het ervaren van moeilijkheden bij het reguleren van het gedrag passen hierbij. Verondersteld wordt dat het afnemen van de zelfbepalingvragenlijst bij een andere doelgroep tot hogere resultaten met betrekking tot de test-hertestbetrouwbaarheid van het karakteristiek Zelfregulatie zal leiden. Voor de huidige populatie moet op basis van de huidige

onderzoeksgegevens geconcludeerd worden dat het karakteristiek Zelfregulatie onvoldoende test-hertestbetrouwbaar is.

Met betrekking tot vervolgonderzoek is het interessant de zelfbepalingvragenlijst nog eens op test-hertestbetrouwbaarheid te testen, maar dan voor zowel een groep ‘jongeren met licht verstandelijke beperking’ als voor een groep ‘jongeren met leerproblemen’. Verwacht wordt dat de test-hertestbetrouwbaarheid van de zelfbepalingvragenlijst hoger is voor de groep ‘jongeren met leerproblemen’ dan voor ‘jongeren met een licht verstandelijke beperking’. Een reden hiervoor is de ervaring, opgedaan tijdens het huidige onderzoek, dat bij het afnemen van de vragenlijst bleek dat ‘jongeren met een licht verstandelijke beperking’ meer moeite hadden de vragenlijst is te vullen dan de groep ‘jongeren met leerproblemen’. ‘Jongeren met een licht verstandelijke beperking’ stelden bijvoorbeeld meer vragen tijdens het invullen van de vragenlijst. Ook gaven zij vaker letterlijk aan de inhoud van de vragen moeilijk te vinden en moesten bepaalde begrippen zoals ‘school-gerelateerde activiteiten’ worden uitgelegd, waar dit voor ‘jongeren met leerproblemen’ niet nodig was. De kans is hierdoor groter dat ‘jongeren met een licht verstandelijke beperking’ de vragenlijst de tweede keer anders invullen dan de eerste keer. Op basis van de huidige resultaten moet met het oog op de praktijk worden opgemerkt dat voorzichtigheid moet worden betracht in het gebruik van de zelfbepalingvragenlijst bij jongeren met een licht verstandelijke beperking. Het invullen van de zelfrapportage blijkt voor deze doelgroep moeilijk. Geadviseerd wordt bij deze doelgroep de zelfbepalingvragenlijst samen met een leerkracht of groepsleider in te vullen zodat enkele vragen kunnen worden uitgelegd.

Factorstructuur

Aan de hand van de factoranalyse mag geconcludeerd worden dat de factorstructuur van de karakteristieken Autonomie en Psychologische Zelfstandigheid matig overeenkomen (respectievelijk 37% en 42% overeenstemming). Beide factorstructuren met betrekking tot Zelfrealisatie kwamen voor 89% met elkaar overeen en dat karakteristiek is op grond hiervan begripsvalide te noemen. Omdat Wehmeyer (1995) de factorstructuur van het karakteristiek Zelfregulatie niet heeft geanalyseerd is het niet mogelijk om hierover uitspraken te doen.

Er zijn verschillende mogelijke verklaringen te bedenken voor het feit dat de factorstructuur van de karakteristieken Autonomie en Psychologische Zelfstandigheid op de

Nederlandse data anders is dan op de Amerikaanse data. Ten eerste komt de Nederlandse steekproef niet helemaal overeen met de Amerikaanse steekproef. De verschillen liggen vooral op het gebied van leeftijd en bijkomende beperking. De gemiddelde leeftijd in de Nederlandse steekproef is 15.45 jaar (*sd* 1.19) met een range van 14 tot 19 jaar. De gemiddelde leeftijd voor de Amerikaanse steekproef lag hoger, namelijk 17.08 jaar (*sd* 1.99) en er was sprake van een range van 14 tot 22 jaar. Het soort bijkomende beperkingen van de jongeren in de Nederlandse steekproef kwam overeen met die in de Amerikaanse steekproef. Er was echter een verschil in het voorkomen van bepaalde bijkomende beperkingen. Zo was er bij 16% van de Nederlandse steekproef sprake van autisme, terwijl bij slechts twee van de 500 (0.1%) jongeren in de Amerikaanse steekproef sprake was van autisme.

Autisme wordt bijvoorbeeld gekenmerkt door tekortkomingen op gebied van sociale interactie, communicatie, gedrag en het voorstellingsvermogen. Ook is het voor jongeren met autisme bijvoorbeeld moeilijk om de juiste betekenis toe te kennen aan het gedrag van anderen en zullen zij de dingen om hen heen daardoor anders interpreteren (Oudshoorn, Brans, Duyx & Eussen, 2002; Wicks-Nelson & Israel, 2006). Dit zijn allemaal zaken die van invloed zouden kunnen zijn op de wijze van antwoorden op de zelfbepalingsvragenlijst.

Een tweede mogelijke verklaring ligt in het feit dat de Amerikaanse cultuur en de Nederlandse cultuur van elkaar verschillen. In de Arc's Self-Determination Scale zijn enkele vragen opgenomen die sterk betrekking hebben op de Amerikaanse cultuur, maar in mindere mate op de Nederlandse cultuur. Hier valt bijvoorbeeld te denken aan de vraag: "Ik ga naar de restaurants die ik leuk vind". In Amerika eten mensen vaker in restaurants dan in Nederland. Voor Nederlandse jongeren heeft deze vraag daardoor een andere betekenis en dus zal hun antwoord verschillen van dat van Amerikaanse jongeren, wat van invloed kan zijn op de factorstructuur. Verschillende vragen die mogelijk cultuurgevoelig zijn, zijn bij een vergelijking van de huidige en oorspronkelijke factorstructuur aan verschillende factoren toe te kennen, wat aantoont dat deze verklaring zeer relevant is.

Echter ondanks dat deze factorstructuur niet voor alle karakteristieken overeenkomt met de oorspronkelijke factorstructuur, lijken de factoren wel een inhoudelijke basis te hebben. Uit een nadere analyses van de factorstructuur van het karakteristiek Autonomie blijkt dat vijf van de acht vragen passende bij factor I betrekking hebben op 'persoonlijke expressie'. De vragen die passen bij factor II hebben betrekking op de onderwerpen

‘recreatie/vrije tijd’ en ‘maatschappelijke betrokkenheid/ interactie’. Over de vragen opgenomen onder factor III kan worden gesteld dat zij alle gaan over ‘naschoolse activiteiten’. De vragen behorend tot factor IV hebben betrekking op ‘persoonlijke verzorging’ en de vragen van factor V tot slot, gaan wederom in op ‘maatschappelijke betrokkenheid/ interactie’. De categorieën waarop de vragen betrekking hebben, zijn categorieën die door Wehmeyer (1995) aan de karakteristieken zijn verbonden.

Ten aanzien van de factoren van het karakteristiek Psychologische Zelfstandigheid, valt op dat de vragen passend bij factor I vooral betrekking hebben op ‘het opkomen voor jezelf’ en ‘vrienden maken’ en dat de vragen behorend tot factor II gaan over hetgeen de jongere denkt te kunnen bereiken in de toekomst.

Op basis van deze uiteenzetting kan voor zowel het karakteristiek Autonomie als voor het karakteristiek Psychologische zelfstandigheid geconcludeerd worden dat de vragen behorende bij de factoren niet op basis van toeval aan één van de factoren worden toegekend, maar dat er wel sprake lijkt te zijn van een inhoudelijk onderbouwing. Aanbevolen wordt om op basis hiervan vervolgonderzoek te doen om te kijken of de karakteristieken Autonomie en Psychologische Zelfstandigheid en daarmee de zelfbepalingvragenlijst misschien toch begripsvalide te noemen zijn.

Tot slot moet een kanttekening worden geplaatst bij de resultaten van de huidige factoranalyse aangezien de karakteristieken Psychologische Zelfstandigheid en Zelfrealisatie niet aan de voorwaarden voor de factoranalyse voldoen. Het feit dat het hier om dichotome variabelen gaat, kan van invloed zijn op de resultaten. Om de factorstructuur van de Nederlandse vertaling te kunnen vergelijken met de structuur van de oorspronkelijke vragenlijst is ervoor gekozen eenzelfde factoranalyse desondanks toch uit te voeren. Daarnaast kan worden opgemerkt dat voor de Amerikaanse vragenlijst ook een factoranalyse op deze dichotome karakteristieken is uitgevoerd.

Algemene Conclusie

Op basis van de resultaten van dit onderzoek, ondersteund door alle positieve reacties over de zelfbepalingvragenlijst uit het werkveld tijdens de afname hiervan, kan geconcludeerd worden dat de toepassing van de Nederlandse versie van de Arc’s Self-Determination Scale voor het meten van zelfbepaling zeer wenselijk is. Daarnaast is de zelfbepalingvragenlijst

voldoende betrouwbaar en valide gebleken. Echter op sommige gebieden, bijvoorbeeld wat betreft de test-hertestbetrouwbaarheid, vraagt de zelfbepalingvragenlijst om nader onderzoek.

De zelfbepalingvragenlijst geeft een goed beeld van de sterkte en zwakke kanten van de jongere met betrekking tot zelfbepaling en de vier afzonderlijke karakteristieken waaruit zelfbepaling is opgebouwd. Tijdens het afnemen van de vragenlijst is er vanuit het werkveld veel interesse getoond voor de vragenlijst. Leerkrachten en begeleiders van de jongeren gaven aan dat deze vragenlijst hen veel informatie verschafte over de jongere. Met name als de zelfbepalingvragenlijst samen met de jongere werd ingevuld, kwamen de begeleiders niet alleen meer te weten over de vaardigheden met betrekking tot de verschillende onderwerpen, maar de begeleiders kregen ook een goed beeld over wat er omgaat in het hoofd van de jongere.

In het kader van dit onderzoek was het te tijdrovend om alle vragenlijsten individueel af te nemen. Als aanbeveling voor de praktijk moet echter worden opgemerkt dat als de vragenlijst met de jongere individueel wordt ingevuld, dit tot meer bruikbare informatie zal leiden (Aanbevelingen voor het afnemen van de vragenlijst in de praktijk, zie Appendix C).

Literatuur

Aken, M. A. G. van (2002). Ontwikkeling in relaties. *Kind en Adolescent*, 23, 170-187.

Bergh, B. R. H. van den, & Ackx, M. (2003). Een Nederlandse versie van Rothbarts 'Childrens's behavior questionnaire'. *Kind en Adolescent*, 24, 77-84.

Bergh, B. R. H. van den, & Mennes, M. (2006). Het verband tussen angst bij de moeder in de prenatale periode en zelfregulatie in de adolescentie. *Kind en Adolescent*, 27, 31-43.

Boekaerts, M., Maes, S., & Karoly, P. (2005). Self-regulation across domains of applied psychology: Is there an emerging consensus? *Applied Psychology: An International Review*, 54(2), 149-154.

Carter, E. W., Lane, K. L., Pierson, M. R., & Glaeser, B. (2006). Self-determination skills and opportunities of transition-age youth with emotional disturbance and learning disabilities. *Exceptional Children, 72*(3), 333-346.

Clark, E., Olympia, D. E., Jensen, J., Tuesday Heathfield, L., & Jenson, W. R. (2004). Striving for autonomy in a contingency-governed world: another challenge for individuals with developmental disabilities. *Psychology in the Schools, 41*(1), 143-153.

Corsun, D. L., & Enz, C. A. (1999). Predicting psychological empowerment among service workers: the effect of support-based relationships. *Human Relations, 52*(2), 205-224.

COTAN, Commissie Testaangelegenheden Nederland van het Nederlands Instituut van Psychologen / NIP (2004). *Beoordelingssysteem voor de kwaliteit van Tests*.

Eisenman, L. T., & Tascione, L. (2002). "How come nobody told me?" Fostering self-realization through a high school English curriculum. *Learning Disabilities Research & Practice, 17*(1), 35-46.

Engels, R. C. M. E., Dekovic, M., & Meeus, W. (2000). Opvoedingsbeleving, sociale vaardigheden en vriendschapsrelaties van adolescenten. *Kind en Adolescent, 21*, 106-124.

Field, S., & Hoffman, A., Posch, M. (1997). Self-determination during adolescence: a developmental perspective. *Remedial & Special Education, 18*(5), 285-293.

Höchwalder, J., & Brucefors, A. B. (2005). Psychological empowerment at the workplace as a predictor of ill health. *Personality and Individual Differences, 39*, 1237-1248.

Human-Vogel, S. (2006). Students' mental models of positive mood and self-regulation in learning. *South African Journal of Psychology, 36*(3), 613-633.

Liden, R. C., Wayne, S. J., & Sparrowe, R. T. (2000). An examination of the mediating role of psychological empowerment on the relations between the job, interpersonal relationships, and work outcomes. *Journal of Applied Psychology*, 85(3), 407-416.

Menon, S. T. (1999). Psychological empowerment: definition, measurement, and validation. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 31(3), 161-164.

Miquelon, P., & Vallerand, R. J. (2006). Goal motives, well-being, and psychological health : happiness and self-realization as psychological resources under challenge. *Motivation and Emotion*, 30, 259-272.

Moilanen, K. L. (2007). The adolescent self-regulatory inventory: the development and validation of a questionnaire of short-term and long-term self-regulation. *J Youth Adolescence*, 36, 835-848.

Murray, C. (2003). Risk factors, protective factors, vulnerability, and resilience. A framework for understanding and supporting the adult transitions of youth with high-incidence disabilities. *Remedial and Special Education*, 24(1), 16-26.

Oudshoorn, D. N., Brans, H. C. M., Duyx, J. H. M., & Eussen, M. L. J. M. (2002). *Kinderen en adolescentenpsychiatrie*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.

Palmer, S. B., Wehmeyer, M. L., Gipson, K., & Agran, M. (2004). Promoting Access to the general curriculum by teaching self-determination skills. *Exceptional Children*, 70(4), 427-439.

Price, L. A., Wolensky, D., & Mulligan, R. (2002). Self-determination in action in the classroom. *Remedial and Special Education*, 23(2), 109-115.

Reitz, E., & Dekovic, M. (2006). De ouder-kind relatie: wie beïnvloedt wie? *Kind en Adolescent*, 27, 84-99.

Siegall, M., & Gardner, S. (2000). Contextual factors of psychological empowerment. *Personnel Review*, 29(6), 703-722.

Soenens, B., & Vansteenkiste, M. (2005). Antecedents and outcomes of self-determination in 3 life domains: the role of parents' and teachers' autonomy support. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(6), 589-604.

Spreitzer, G. M., Kizilos, M. A., & Nason, S. W. (1997). A dimensional analysis of the relationship between psychological empowerment and effectiveness, satisfaction, and strain. *Journal of Management*, 23(5), 679-704.

Trainor, A. A. (2005). Self-determination perceptions and behaviors of diverse students with LD during transition planning process. *Journal of Learning Disabilities*, 38(3), 233-249.

Trainor, A. A. (2007). Perceptions of adolescent girls with LD regarding self-determination and postsecondary transition planning. *Learning Disability Quarterly*, 30, 31-45.

Vansteenkiste, M., Lens, W., Soenens, B., & Luyckx, K. (2006). Autonomy and relatedness among Chinese sojourners and applicants: conflictual or independent predictors of well-being and adjustment? *Motivation and Emotion*, 30, 273-282.

Veronneau, M., Koestner, R. F., & Abela, J. R. Z. (2005). Intrinsic need satisfaction and well-being in children and adolescents: an application of the self-determination theory. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(2), 280-292.

Waterman, A. S. (2005). When effort is enjoyed: two studies of intrinsic motivation for personally salient activities. *Motivation and Emotion*, 29(3), 165-188.

Waterman, A. S., Swartz, S. J., Goldbacher, E., Green, H., Miller, C., & Philip, S. (2003). Predicting the subjective experience of intrinsic motivation: The roles of self-determination,

the balance of challenges and skills, and self-realization values. *Personality of Social Psychology Bulletin*, 29, 1447-1460.

Wehmeyer, M. L. (2004). Self-determination and the empowerment of people with disabilities. *American Autumn Rehabilitation*, 22-29.

Wehmeyer, M. L. (1995). *The Arc's self-determination scale: Procedural guidelines*. Arlington, TX: Arc.

Wicks-Nelson, R., & Israel, A. C. (2006). *Behavior disorders of childhood*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education Inc.

Appendix A

Tabel A1

Inhoudsvaliditeit Autonomie

Auteurs	Begrippen in definitie	Aanwezig in vragenlijst?	Correspondeert met vraag:
Engels, Dekovic & Meeus, 2000	- Onafhankelijkheid	- Ja	- 1 t/m 32
Price, Wolensky & Mulligan, 2002	- Verantwoordelijkheid nemen	- Ja	- 1 t/m 32
	- Zelf keuzes maken	- Ja	- 1,2,6,11 t/m 14,16 t/m 18, 28 t/m 32
	- Zelf beslissingen nemen	- Ja	- 1,2,6,9 t/m 14 17,22 t/m 32
	- Zelf problemen oplossen	- Ja	- 5
	- Zelf doelen bepalen	- Ja	- 22 t/m 27
	- Onafhankelijkheid	- Ja	- 1 t/m 32
Reitz & Dekovic, 2006	- Zelf bepalen en beslissen	- Ja	- 1,2,6,9 t/m 14 17,22 t/m 32
	- Zelfstandigheid	- Ja	- 1 t/m 21, 28 t/m 32
Soenens & Vansteenkiste, 2005	- Losmaken van de ouders	- Nee	
Vansteenkiste, Lens, Soenens & Luyckx, 2006	- Onafhankelijkheid	- Ja	- 1 t/m 32
	- Gedragen naar eigen interesses	- Ja	- 11 t/m 14,16 t/m 18,22,27 t/m 32
	- Geen druk voelen	- Ja	- 11,12,14, 16 t/m 18, 28,30,32

Vervolg tabel A1

Veronneau, Koestner & Abela, 2005	- Gevoel keuze te hebben	- Ja	- 11,12,14,16 t/m 18, 28 t/m 32
	- Gevoel initiatief te kunnen nemen	- Ja	- 1 t/m 7,9,13, 15,17 t/m 21, 28 t/m 32
	- Gevoel activiteiten te kunnen ondernemen	- Ja	- 7,9,11 t/m 21
Verschuieren, 2005	- Keuze	- Ja	- 11,12,14,16 t/m 18, 28 t/m 32
	- Initiatief	- Ja	- 1 t/m 7,9,13, 15,17 t/m 21, 28 t/m 32

Tabel A2

Inhoudsvaliditeit Zelfregulatie

Auteurs	Begrippen in definitie	Aanwezig in vragenlijst?	Correspondeert met vraag:
Boekaerts, Maes & Karoly, 2005	- Bewust zijn van de eigen doelen	- Ja	- 39 t/m 41
	- Doelgericht gedrag	- Ja	- 33 t/m 41
	- Reflecteren op feedback uit de omgeving	- Nee	
Human-Vogel, 2006	- Doelgericht gedrag	- Ja	- 33 t/m 41

Vervolg tabel A2

Moilanen, 2007	Activeren, onderdrukken en/of aanpassen van gedrag, aandacht, emoties of gedachten als tegenreactie op interne processen, externe stimuli en/of feedback van anderen, met als doel persoonlijk relevante doelen te behalen	- Ja	- 33 t/m 41
Price, Wolensky & Mulligan, 2002	- Doelen bepalen	- Ja	- 39 t/m 41
	- Zelfobservatie/ Zelfevaluatie	- Ja	- 33 t/m 38
	- Zelfinstructie	- Nee	
	- Opkomen voor jezelf en/of anderen	- Ja	- 33 t/m 38
Van Aken, 2002	- Reguleren van impulsen en emoties	- Ja	- 33 t/m 38
	- Aanpassen aan omstandigheden	- Ja	- 33 t/m 38
	- Egoveerkracht	- Ja	- 35, 36, 38
	- Egocontrole	- Ja	- 33 t/m 38
Van den Bergh & Ackx, 2003	- Moduleren van reactiviteit	- Ja	- 33 t/m 38
Van den Bergh & Mennes, 2006	- Externe inhibitie	- Ja	- 33 t/m 38
	- Interne inhibitie	- Ja	- 33 t/m 38

Tabel A3

Inhoudsvaliditeit Psychologische zelfstandigheid

Auteurs	Begrippen in definitie	Aanwezig in vragenlijst?	Correspondeert met vraag:
Corsun & Enz, 1999	- Mate van persoonlijke keuze/invloed	- Ja	- 42,46 t/m 49, 53,57
	- Geloven in de eigen vaardigheden	- Ja	- 44,46 t/m 57
	- Geloven dat wat je doet betekenisvol is	- Ja	- 47 t/m 49, 54
Fuller, Morrison, Jones, Bridger & Brown, 1999	- Intrinsieke motivatie	- Nee	
	- Actieve oriëntatie op de eigen rol	- Ja	- 42,43,46 t/m 57
Hochwalder & Brucefors, 2005;	- Gevoel een bijdrage te leveren	- Nee	
Liden, Wayne & Sparrowe, 2000;	- Geloven in de eigen vaardigheden	- Ja	- 44,46 t/m 57
Siegall & Gardner, 2000	- Bewustzijn van de waarde voor jezelf	- Nee	
	- Verantwoordelijkheid voor de eigen acties	- Ja	- 46,49,53,57
Menon, 1999	- Vertrouwen in de eigen vaardigheden	- Ja	- 44,46 t/m 57
	- Aanpassingsvaardigheden	- Ja	- 42 t/m 46, 49, 51,52,55,56
	- Betekenis voor jezelf	- Nee	
Price, Wolensky & Mulligan, 2002	- Interne 'locus of control'	- Ja	- 42 t/m 46
	- Daadkrachtig optreden	- Ja	- 42 t/m 46,56,57
	- Geloven in goede resultaten	- Ja	- 47 t/m 50, 54

Vervolg tabel A3

Spreitzer, Kizilos & Nason, 1997	- Geloof in jezelf	- Ja	- 44 t/m 57
	- Geloof in de eigen vaardigheden	- Ja	- 44,46 t/m 57
	- Gevoel controle te hebben	- Ja	- 42 t/m 57
	- Geloof in de goede afloop	- Ja	- 47 t/m 57

Tabel A4

Inhoudsvaliditeit Zelfrealisatie

Auteurs	Begrippen in definitie	Aanwezig in vragenlijst?	Correspondeert met vraag:
Eisenman & Tascione, 2002	- Zelfkennis met betrekking tot de eigen kwaliteiten en beperkingen	- Ja	- 58 t/m 62, 64 t/m 67, 69 t/m 72
Miquelon & Vallerand, 2006	- Zelfacceptatie	- Ja	- 58 t/m 60, 62 63,66,68,69
	- Doelen nastreven	- Nee	
	- Persoonlijke groei	- Ja	- 63,65 t/m 67, 70,72
	- Positieve relaties met anderen	- Ja	- 59 t/m 61, 63,64,71
	- Kunnen omgaan met de omgeving	- Ja	- 58 t/m 61, 63, 64,70,71
	- Eigen overtuiging volgen	- Ja	- 58 t/m 63, 65,68,72
Price, Wolensky & Mulligan, 2002	- Zelfbesef	- Ja	- 58 t/m 72
	- Zelfevaluatie	- Ja	- 58 t/m 72
Waterman, 2005;	- Ontwikkeling van de eigen potenties	- Ja	- 63,65 t/m 67, 70,72
Waterman, Swartz, Goldbacher, Green, Miller & Philip, 2003	- Doelen nastreven	- Nee	

Appendix B

Tabel B1

Vragen van het karakteristiek Autonomie toegekend aan de factoren volgens de oorspronkelijke factoranalyse Wehmeyer (1995)

Factor I	Factor II	Factor III	Factor IV	Factor V
4	7	15	24	1
6	11	19	25	5
9	13	20	26	8
12	17	21	27	10
14	22			
16	23			
18				
28				
29				
30				
31				
32				

Tabel B2

Vragen van het karakteristiek Autonomie toegekend aan de factoren volgende de huidige factoranalyse

Factor I	Factor II	Factor III	Factor IV	Factor V
6	4	22	1	2
16	7	23	3	19
18	9	24	5	20
28	10	25	8	21
29	11	26	17	
30	12	27		
31	13			
32	14			
	15			

Tabel B3

Vragen van het karakteristiek Psychologische Zelfstandigheid toegekend aan de factoren volgens de oorspronkelijke factoranalyse Wehmeyer (1995)

Factor I	Factor II	Factor III
46	53	42
48	56	43
50	57	44
52		45
54		

Tabel B4

Vragen van het karakteristiek Psychologische Zelfstandigheid toegekend aan de factoren volgende de huidige factoranalyse

Factor I	Factor II	Factor III
43	47	42
45	48	44
46	49	50
51	53	52
55	54	56
	57	

Tabel B5

Vragen van het karakteristiek Zelfrealisatie toegekend aan de factoren volgens de oorspronkelijke factoranalyse Wehmeyer (1995)

Factor I	Factor II
64	59
65	61
68	63
70	
71	
72	

Tabel B6

Vragen van het karakteristiek Autonomie toegekend aan de factoren volgende de huidige factoranalyse

Factor I	Factor II
64	58
65	59
68	60
69	62
70	63
71	66
72	67

Appendix C

Praktische opmerkingen voor het afnemen van de zelfbepalingvragenlijst

- Het afnemen van de vragenlijst neemt ongeveer 30 tot 45 minuten in beslag. Bij jongeren die er moeite mee hebben de gehele vragenlijst ineens in te vullen is het mogelijk de lijst in twee keer af te nemen. Voor dit onderzoek is dat slechts eenmaal voorgekomen.
- De zelfbepalingvragenlijst kan in een groep (tot maximaal 15 jongeren) worden afgenomen. Het met de jongere individueel invullen van de vragenlijst levert echter meer informatie op.
- Sommige jongeren hebben moeite met het lezen van de vragen. Voor hen is het prettiger als de vragen worden voorgelezen.
- Voor een betrouwbaar beeld van de sterke en zwakke kanten met betrekking tot zelfbepaling, is het belangrijk dat de jongeren de vragenlijst individueel invullen. Het wordt aanbevolen om hiermee met de tafelindeling rekening te houden als de vragenlijst klassikaal wordt afgenomen.
- Het is van belang om voorafgaand aan het invullen van de zelfbepalingvragenlijst instructies te geven met betrekking tot de vier verschillende onderdelen. Daarnaast is het zinvol te benadrukken dat er geen goede en foute antwoorden mogelijk zijn en dat moet worden gekozen voor het antwoord dat het beste bij de jongere past.